

Sasniedzamie rezultāti kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomā vispārējās vidējās izglītības pakāpē

Vispārīgajā apguves līmenī	Optimālajā apguves līmenī	Augstākajā apguves līmenī
1. Katru sabiedrību, laikmetu raksturo tai specifiskas kultūras pazīmes, kas radoši tiek izteiktas dažādos mākslas veidos ar tiem raksturīgajiem izteiksmes līdzekļiem.		
1.1. Saskata galvenās kultūru raksturojošās pazīmes – ideju, zīmes, simbolus, izteiksmes līdzekļus, formas, žanrus iepazītajos mākslas darbos un kultūras procesos. Pēc konkrētām pazīmēm prot grupēt vienai kultūrai atbilstošos artefaktus.	1.1. Atšķir kultūru raksturojošās pazīmes nozīmīgākajos kultūrvēsturiskajos periodos. Raksturo katra kultūrvēsturiskā perioda sabiedrības ideju un vērtību atklāsmes izpaušmi mākslā.	1.1. Izmanto mākslas darbos un kultūras procesos iepazītās pazīmes dažādu kultūrvēsturisko periodu un dažādu reģionu kultūru salīdzināšanai. Pamato mākslas darbu raksturīgo izteiksmes līdzekļu, zīmju, simbolu lietojumu ideju un satura atklāsmēi.
1.2. Raksturo, kā kultūras izpaušmēs un mākslas darbos izmantotie izteiksmes līdzekļi atklāj dažādas idejas, kultūras un sabiedrības vērtības, paralēles un atšķirības līdzīga satura viena mākslas veida darbā un citos mākslas veidos.	1.2. Saskata, vērtē un raksturo, kā kultūras izpaušmēs un mākslas darbos izmantotie izteiksmes līdzekļi, zīmes un simboli atklāj dažādas idejas, kultūras un sabiedrības vērtības. Izmanto savu pieredzi, salīdzinot dažādu kultūras vēstures periodu mākslas darbus un to atsauces citos mākslas veidos. Novērtē un pieņem atšķirīgu viedokli zīmju un simbolu interpretācijā.	1.2. Salīdzina dažādu kultūras vēstures periodu mākslas darbos (vizuālos, audiālos, muzikālos, literāros, skatuviskos) lietotos izteiksmes līdzekļus, zīmes un simbolus sabiedrības ideju un kultūras vērtību atklāsmēi ar mūsdienu piemēriem un personisko to lietojuma pieredzi radošos vingrinājumos.
1.3. Salīdzina un pēta vizuālās mākslas izteiksmes līdzekļu lietojumu (līnija, laukums, forma, krāsas, kompozīcija), zīmju un simbolu lietojumu 20. un 21. gs. dažādu vizuālās mākslas veidu darbos, piemēram, glezniecībā, grafikā, tēlniecībā un arhitektūrā.	1.3. Salīdzina un pēta izteiksmes līdzekļus dažādos vizuālās mākslas darbos. Saskata, vērtē un raksturo, kā kultūras izpaušmēs un mākslas darbos izmantotie izteiksmes līdzekļi atklāj dažādas idejas un sabiedrības vērtības.	1.3. Mērķtiecīgi izvēlas vizuālās mākslas izteiksmes līdzekļus (līniju, laukumu, formu, krāsas, kompozīciju) radošas idejas īstenošanai un argumentēti analizē to nozīmi saturā un dažādu kultūras vēstures periodu kontekstos, diskutē un uzklasa atšķirīgus viedokļus.

<p>1.4. Saskata specifisku izteiksmes līdzekļu (kompozīcija, sižeta vizuāla, audiāla un satura dramaturģija), kultūras zīmju un simbolu lietojumu audiovizuālajā mākslā (kino, foto, reklāma) satura atklāsmei, interpretēt to nozīmi.</p>	<p>1.4. Analizē kultūras zīmju un simbolu lietojumu daudzveidīgā audiovizuālajā mākslā un vērtē to izmantošanas iespējas individuālajā un kopienas saziņā, plašsaziņā.</p>	<p>1.4. Prognozē audiovizuālās mākslas izmantošanas iespējas pārraidīt kultūras zīmes un simbolus dažādu kopienu iekšējai un savstarpējai komunikācijai.</p>
<p>1.5. Radošos uzdevumos lieto vizuālās un audiovizuālās mākslas izteiksmes līdzekļus, simbolus un zīmes.</p>	<p>1.5. Radošas idejas īstenošanai lieto vizuālās un audiovizuālās mākslas izteiksmes līdzekļus, simbolus un zīmes.</p>	<p>1.5. Mērķtiecīgi izvēlas vizuālās un audiovizuālās mākslas izteiksmes līdzekļus, simbolus un zīmes, kultūrvēsturiskas mākslinieciskas atsaucis radošas idejas īstenošanai un argumentēti analizē to nozīmi saturā un dažādu kultūras vēstures periodu kontekstos, diskutē un uzklaua atšķirīgus viedokļus.</p>
	<p>1.6. Lieto vizuālās mākslas tehnikas un tehnoloģijas (skicēšana, zīmēšana, estampa tehnikas, glezniecība dažādās tehnikās, tēlniecības veidi dažādos materiālos) darbam divās un trijās dimensijās vizuāli plastiskā materiālā.</p>	
<p>1.7. Saklāusa un atpazīst dažādu mūzikas vēstures periodu stilistiku pēc tiem raksturīgo mūzikas izteiksmes līdzekļu lietojuma.</p>	<p>1.7. Atšķir dažādu mūzikas vēstures periodu skaņdarbus un to raksturojošos mūzikas valodas elementus (melodiju, skaņkārtu, ritmu, metru, tempu, dinamiku, mūzikas formu), analizē to lietojuma mērķus konkrētā komponista mūzikas valodā, atklājot sava laika sabiedrības un indivīda kultūras vērtības un idejas.</p>	<p>1.7. Analizē dažādu mūzikas stilu un virzienu skaņdarbus un tiem raksturīgos mūzikas valodas elementus (melodiju, skaņkārtu, ritmu, metru, tempu, dinamiku, mūzikas formu). Salīdzina dažādu mūzikas izpildītājmākslinieku interpretācijas, raksturojot to piederību konkrētiem mūzikas stilu un virzieniem.</p>
	<p>1.8. Sacer un improvizē, izmantojot skaņu rakstu zīmes (notis, burtu notāciju, ritma zīmes) un mūzikas izteiksmes līdzekļus (melodiju, skaņkārtu, ritmu, metru, tempu, dinamiku, mūzikas formu) radošā muzikālā darbībā.</p>	<p>1.8. Īsteno savas radošās ieceres mūzikā, izmantojot mūzikas valodas elementus, kas atbilst izvēlētas kultūras, laikmeta, stila iezīmēm, muzicēšanas procesā brīvi lietojot mūzikas</p>

		izteiksmes līdzekļus (melodiju, ritmu, metru, tempu, dinamiku, formu u. c.).
1.9. Mērķtiecīgi izvēlas un lieto skaņu rakstu zīmes (notis, burtu notāciju, ritma zīmes) un mūzikas izteiksmes līdzekļus (melodiju, skaņkārtu, ritmu, metru, tempu, dinamiku, mūzikas formu) radošā muzikālā darbībā individuāli un kolektīvās muzicēšanas procesā.	1.9. Sadarbojas kolektīvā muzicēšanas procesā, ievērojot žanru atšķirības un lietojot tam atbilstošos izteiksmes līdzekļus. Veido skandēšanas partitūru. Reflektē par personisko ieguldījumu muzicēšanas procesā, vērtējot māksliniecisko sniegumu, emocionālo pieredzi un savstarpējās sadarbības prasmes.	
1.10. Mērķtiecīgi izmanto un interpretē daudzveidīgus izteiksmes līdzekļus – valodiskos (piemēram, aliterāciju, asonansi) un ritmu veidojošos elementus (piemēram, atskaņas, pantmēru) laikmetīga literāra darba radīšanai.	1.10. Laikmetīga literāra darba radīšanai mērķtiecīgi izmanto daudzveidīgus izteiksmes līdzekļus – valodiskos (piemēram, aliterāciju, asonansi) un ritmu veidojošos elementus (piemēram, atskaņas, pantmēru), izprotot mijiedarbes procesu literatūrā un individuālā stila veidošanā. Tos salīdzina un lietojumā interpretē dažādiem literatūras veidiem un žanriem raksturīgo.	1.10. Radošā tekstā izmanto precīzus vārdus un frāzes, izklāstot detaļas un lietojot atbilstošu valodu, lai sniegtu ticamu pieredzes, notikuma un tēla attēlojumu. Interpretē izmantotos vārdus un frāzes, atklājot tehnisko un radošo meistarību; analizē, kā vārdu izvēle ietekmē nozīmi un intonāciju, lai jaunrades darbos izmantotu iepazītās kultūras zīmes.
		1.11. Radošajā tekstā izmanto dažādas teksteides tehnikas, lai veidotu notikumu secību un radītu vienotu veselumu, kas veido konkrētu intonāciju un ved uz iznākumu/atrisinājumu. Rada raitu pieredzes vai notikuma attīstību, iepazīstinot ar stāstītāju un/vai tēliem, izmantojot aktuālu problēmu, situāciju vai novērojumu un piedāvājot

		vienu vai vairākus viedokļus, tādējādi iesaistot un virzot lasītāju.
1.12. Izvēlas un vērtē literāros darbus saskaņā ar lasītāja mērķi, lai pētītu lasīšanas paradumus un analizētu situāciju.	1.12. Izvēlas un vērtē literāros darbus saskaņā ar lasītāja mērķi – būt lietpratējam, jaunradītājam un producentam, lai apzināti veidotu savu estētisko gaumi.	1.12. Pētniecības tekstā par literāriem procesiem izmanto precīzu valodas stilu, struktūru, argumentāciju, izvēloties piemērotu interpretācijas metodi.
1.13. Atšķir dažādas teātra un skatuves mākslas formas (dramatiskais teātris, opera, balets, mūzikls, pantomīma, kustību izrāde, cirks, performance, stāvizrāde) pēc tajos izmantoto izteiksmes līdzekļu (aktiermeistarība, režija, scenogrāfija, muzikālais noformējums) lietojuma specifisku ideju un sabiedrības vērtību atklāšanai.	1.13. Piedzīvojot klātienē vai izzinot dokumentētas (video, foto, audio, aprakstos) izrādes, analizē iestudējumā lietoto izteiksmes līdzekļu (piemēram, aktiermeistarības, režijas, scenogrāfijas, muzikālā noformējuma), dažādu vēsturisku teātra stilu (piemēram, Sengrieķu teātra, delartiskās komēdijas, reālpsiholoģiskā teātra, absurda teātra), žanru (komēdijas, traģēdijas, drāmas, melodrāmas, farsa) vai to atsauču lietojumu ideju un sabiedrības vērtību atklāšanai. Atpazīst pasaules teātra atsauces Latvijas teātra piemēros.	1.13. Klātienē vai dokumentētos materiālos (video, foto, audio, aprakstos) pēta dažādu laikmetu teātra mākslu un to ietekmi 20. un 21. gs. pasaules teātrī. Saskata sabiedrības procesu ietekmi ētiskajos un estētiskajos meklējumos teātra mākslā (piemēram, I un II pasaules kara neglītuma estētiku, buto, Brehta teātri, postmoderno teātri). Analizē dažādu laikmetu un teātra virzienu ietekmi jaunākajos teātra iestudējumos Latvijā, salīdzina dažādu režisoru vienas lugas vai līdzīgas tematikas iestudējuma interpretācijas.
1.14. Lieto aktiermeistarības (runas, kustību, žestu) elementus un sadarbojas verbālā, paraverbālā un neverbālā komunikācijā radošu uzdevumu īstenošanai.	1.14. Lieto teātra mākslas izteiksmes līdzekļus (aktiermeistarību, režiju, scenogrāfiju, muzikālo noformējumu) dažādu vēsturisku teātra stilu (piemēram, Sengrieķu teātra, delartiskās komēdijas, reālpsiholoģiskā teātra, absurda teātra) un žanru (komēdijas, traģēdijas, drāmas, melodrāmas, farsa) elementus radošu ideju īstenošanai individuāli un grupā.	1.14. Izmanto 20. un 21. gs. pasaules teātra virzieniem raksturīgus izteiksmes līdzekļus un teātra un skatuves mākslas formas radošu ideju īstenošanai. Pamato savas izvēles un argumentēti analizē to nozīmi saturā, diskutē un uzklausā atšķirīgus viedokļus.
	1.15. Lieto teātra mākslas valodu iestudējuma vai performances radīšanā, izvēloties idejas realizācijai atbilstošus izteiksmes līdzekļus, stilu,	

	<p>žanru un īstenošanas vidi. Salīdzina savu sniegumu un pieredzi ar līdzīgas teātra mākslas valodas lietojumu profesionālajā teātra mākslā. Reflektē par grupai kopīgi nozīmīgiem jautājumiem, intelektuālo un emocionālo pieredzi.</p>	
<p>2. Kultūras procesi un mākslas darbi atspoguļo sabiedrības vērtības un to pārmantojamību, veido intelektuālo, estētisko un emocionālo pieredzi.</p>		
<p>2.1. Klātienē piedzīvo kultūras notikumus (izstādes, koncertus, literāra darba iepazīšanu, literārus sarīkojumus, izrādes, kino, starpdisciplinārus mākslas festivālus) autentiskā vai tai pietuvinātā vidē, lai gūtu kultūras pieredzi un veidotos paradums apmeklēt un piedalīties kultūras pasākumos.</p>	<p>2.1. Vērtē klātienē piedzīvotos vai dokumentētus (video, audio, aprakstos) kultūras notikumus (izstādes, koncertus, literāra darba iepazīšanu, literārus sarīkojumus, izrādes, kino, starpdisciplinārus mākslas festivālus) pēc mērķtiecīgi izvēlētiem kritērijiem. Individuāli reflektē un grupā diskutē par māksliniecisko, intelektuālo un emocionālo pieredzi.</p>	<p>2.1. Mērķtiecīgi apmeklē un/vai piedalās kultūras notikumos (izstādes, koncertus, operu, baletu, literārus sarīkojumus, teātra izrādes, kino, starpdisciplinārus mākslas festivālus) kā skatītājs vai dalībnieks. Salīdzina savu estētisko, emocionālo pieredzi un kritiskās atziņas ar profesionālu kultūras un mākslas kritiķu vērtējumiem.</p>
<p>2.2. Pēc paša izvēlētiem (mākslas veida, teritoriāliem, estētiskiem un emocionāliem) kritērijiem atlasa un prezentē personiski piedzīvotus kultūras un mākslas notikumus. Vērtē piedzīvotā iedarbību uz paša personību.</p>	<p>2.2. Pēc paša izvēlētiem kritērijiem (mākslas veida, teritoriāliem, estētiskiem un emocionāliem) atlasa un prezentē personiski piedzīvotus kultūras un mākslas notikumus un reflektē par savu kultūras pieredzi un iedvesmu jaunradei.</p>	<p>2.2. Veido ilgtermiņa (semestra, pusgada, gada) notikumu pārskatu par kultūras un mākslas procesiem pēc paša izvēlētiem kritērijiem (mākslas veida, teritoriāliem, estētiskiem un emocionāliem), analizē apkopoto informāciju, prezentē secinājumus, diskutē ar vienaudžiem par izvēlēm un ieguvumiem kultūras un mākslas procesu pētīšanā.</p>
<p>2.3. Atpazīst un salīdzina individuālus autoru mākslas darbus, radošu komandu veidotus mākslas darbus un kultūras notikumus (tradicionālās un laikmetīgās norisēs),</p>	<p>2.3. Raksturo dažādu mākslu veidu izteiksmes līdzekļu izmantošanu vienā mākslas darbā/ kultūras notikumā, novērtē starpdisciplināru</p>	<p>2.3. Salīdzina klātienē vai dokumentētos materiālos (video, audio, aprakstos) iepazītas dažādu mākslas veidu laikmetīgas izpausmes (izstādes, koncertus, literāra darba iepazīšanu,</p>

tradicionālā un laikmetīgā mijiedrabi vienā mākslas darbā vai kultūras norisē (piemēram, Dziesmu un deju svētku koncertos).	mākslas un kultūras notikumu laikmetīgas izpausmes.	literārus sarīkojumus, izrādes, kinoizrādes, starpdisciplinārus mākslas festivālus) un kultūras mantojuma (materiālā, nemateriālā, digitālās kultūras) vērtības un diskutē par to nozīmi sabiedrībā.
2.4. Izzina materiālās un nemateriālās kultūras vērtības, tradīcijas savā dzīvesvietā un definē, kāpēc tās varētu kļūt par kultūras mantojumu.	2.4. Izzina klātienē un pēta Latvijas kultūru daudzveidību, analizē kopīgo un atšķirīgo Latvijas materiālā un nemateriālā kultūras mantojumā (piemēram, kultūrvēsturisko novadu, tautu, kopienu u. c. kontekstā), argumentē, kāpēc konkrēti kultūras artefakti tiek atzīti par kultūras mantojumu.	2.4. Vērtē savu personisko pieredzi un individuālās, ģimenes un skolas atbildību un iespējas tradīciju un kultūras mantojuma pārmantošanā, saglabāšanā un pārradīšanā laikmetīgos artefaktos.
2.5. Atpazīst Latvijas Kultūras kanona vērtības, raksturo to saikni ar laikmetīgajām kultūras izpausmēm, salīdzina ar citiem sev un kopienai nozīmīgiem Latvijas materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma elementiem. Diskutē par dažāda mantojuma nozīmi savā ģimenē, kopienā.	2.5. Atpazīst Latvijas Kultūras kanona vērtības dažādos kontekstos, mērķtiecīgi integrē kultūras mantojuma elementus radošā vai pētniecības (vizuālās mākslas, mūzikas, literatūras, teātra mākslas, starpdisciplinārā) projektā.	2.5. Piedalās kultūras un mākslas vērtību saglabāšanas un pārradīšanas aktivitātēs, daudzveidīgās materiālā un nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas (dokumentēšanas, komunicēšanas citiem) un pārradīšanas praksēs.
2.6. Komentē estētisko un ētisko principu izpausmes dažādu kultūras vēstures periodu mākslas darbos (vizuālajā mākslā, arhitektūrā, mūzikā, literatūrā, teātra mākslā, kino), saskata to saikni ar kultūras mantojumu (t. sk. jauno un digitālo) un diskutē par kultūras mantojuma nozīmi un mijiedarbi laikmetīgos mākslas procesos.	2.6. Salīdzina un interpretē tipoloģiski līdzīgus, bet dažādos vēsturiskos periodos tapušus mākslas darbus (vizuālajā mākslā, arhitektūrā, mūzikā, literatūrā, teātrī, kino). Nosaka, kā tajos atspoguļotas konkrētās sabiedrības vērtības.	2.6. Vērtē vizuālās un audiovizuālās mākslas, mūzikas, literatūras un teātra mākslas darbus, to struktūru, kompozīciju un izpausmes formas, salīdzina tipoloģiski līdzīgus mākslas darbus dažādos mākslas veidos. Mērķtiecīgi diskutē par laikmetīgās mākslas darbiem, mākslas procesiem un izpausmēm, lieto atsauces uz kultūras vēstures periodu pazīmēm, personiskām, sabiedrības vai grupas kultūras vērtībām, kultūras mantojumu, politiskiem, reliģiskiem, ekonomiskiem un globāliem procesiem, argumentējot personisko viedokli.

<p>2.7. Diskutē par lokālās kultūrvides (kultūras zīmes, personības, norises) vērtībām un to nozīmi kopienas un reģiona kultūras savdabībā.</p>	<p>2.7. Saskata kopsakarības starp vienaudžu mākslinieciskās jaunrades aktivitātēm un mūsdienu, kā arī tradicionālajiem kultūras artefaktiem, kultūras varoņiem, vērtībām, rituāliem, svētkiem, simboliem, zīmēm.</p>	<p>2.7. Analizē dažādu mākslas veidu autoru vai autoru kolektīvu jaunrades kopsakarības ar tradicionālajiem kultūras artefaktiem, kultūras varoņiem, vērtībām, rituāliem, svētkiem, simboliem, zīmēm.</p>
<p>2.8. Raksturo dažādu mākslas darbu nozīmi ideju un vērtību komunicēšanai sabiedrībā.</p>	<p>2.8. Raksturo, kā mākslas darbi dažādos vēsturiskos periodos un dažādās kultūrās mijiedarbojas sabiedrības vērtību veidošanai un prezentēšanai. Saskata mākslas, kultūras un citu cilvēka dzīves jomu (zinātņu, politikas, sadzīves, reliģijas) kopsakarības konkrētos kultūrvēsturiskos periodos. Diskutē par mākslas darbu nozīmi sabiedrības vērtību komunicēšanai.</p>	
<p>2.9. Nosauc savas personības izaugsmē būtiskas vērtības, balstoties uz savu kā mākslas darba uztvērēja (skatītāja, klausītāja, lasītāja) intelektuālo un emocionālo pieredzi.</p>	<p>2.9. Analizē savu kā mākslas darba uztvērēja (skatītāja, klausītāja, lasītāja) intelektuālo un emocionālo pieredzi personiski nozīmīgo vērtību sistēmas veidošanā. Ar vienaudžiem diskutē par mākslas nozīmi katrā personībā.</p>	<p>2.9. Komentē un analizē savu intelektuālo un emocionālo kultūras un mākslas pieredzi, formulē savas personības izaugsmē būtiskas ētiskas un estētiskas vērtības, saskata to atspoguļojumu vai ierosmi mākslā.</p>
	<p>2.10. Saskata un vērtē savas personības izaugsmei būtiskas multilingvālās pasaules vērtības.</p>	<p>2.10. Izvērtē un analizē patstāvīgi paveikto radošās partnerības projektā, radošās rakstīšanas vai pētniecības darbā, diskutējot ar vienaudžiem par iegūto pieredzi un sev nozīmīgām vērtībām reālajā multikulturālajā vidē.</p>
<p>2.11. Ar piemēriem no ikdienas dzīves, piedzīvotā pašizpaušmes aktivitātēs un personīgās kultūras pieredzes pamatoto savu</p>	<p>2.11. Komentē kultūras un mākslas praksē pieredzēto, piederības izjūtu savai dzīvesvietai un kultūrvēsturiskajam novadam, prezentē savu kultūras piederību un, diskutējot grupā, reflektē</p>	<p>2.11. Sadarbībā ar domubiedru grupu pēta, kā kultūrvide (reālajā un digitālajā) radošās darbības rezultātā izpaužas personiskā un kopienas</p>

kultūras piederību (kopienai, tautai, valstij) un identitāti.	par kultūras nozīmi savas un vienaudžu identitātes veidošanā.	identitāte. Reflektē par savas identitātes izpausmēm reālajā un digitālajā vidē.
3. Radošajā procesā, iedvesmojoties no kultūras konteksta un sabiedrības vajadzībām, paplašinās kultūras pieredze, rodas jaunas idejas un inovācijas.		
3.1. Radošos uzdevumos dažādos mākslas veidos (piemēram, vizuālajā un audiovizuālajā mākslā – arhitektūras maketā, glezniecības, tēlniecības, grafikas, foto, kino vingrinājumos; mūzikā – muzicēšanā, improvizācijā, kompozīciju sacerēšanā; literatūrā – dažādu žanru literāros vingrinājumos, teātra mākslā – nelielas formas skatuviskā priekšnesumā) piedzīvo radošo procesu, paužot savu identitāti un viedokli par sabiedrībai aktuāliem jautājumiem. Radošo procesu fiksē un par to reflektē.	3.1. Īsteno radošu projektu (piemēram, mākslas akciju, koncertprojektu, literāru sacerējumu, skatuvisku priekšnesumu, performanci), lai uzlabotu dzīves kvalitāti, veidot estētisku vidi, paust savu nostāju un risināt sabiedrībai svarīgus jautājumus. Radošo procesu fiksē, to analizē, prezentē un par to reflektē.	3.1. Īsteno radošas partnerības projektu (grupā) vai māksliniecisku jaundarbu (individuāli) izvēlēta mākslas veidā, lai radītu jaunu māksliniecisku vērtību, kas pamatotu personisko attieksmi estētiskās un ētiskās kategorijās (skaistais, cildenais, smieklīgais, traģiskais). Konstruē savai idejai atbilstošus risinājumus praktiskā darbībā. Prezentē radošā procesa gaitu. Reflektē par savu sniegumu.
3.2. Lieto raksturošanu, salīdzināšanu un cēloņsakarības kultūras izpausmju un mākslas darbu pētīšanai.	3.2. Analizējot un novērtējot kultūras izpausmes un mākslas darbus, izvēlas un prasmīgi izmanto mākslas veidam atbilstošas analīzes metodes. Lieto tās savas un citu vienaudžu māksliniecisku pašizpausmju vērtēšanai.	3.2. Izmantojot atbilstošas analīzes metodes, pētniecības darbā pēta un analizē mūsdienu artefaktus, kultūras mantojuma elementus, tradicionālās vērtības un to izpausmes, prognozē sava pētījuma attīstības iespējas tālākā profesionālā karjerā.
3.3. Daudzveidīgos, radošos vingrinājumos mērķtiecīgi izvēlas un idejas atklāsmei izmanto atbilstošus dažādu mākslas veidu izteiksmes līdzekļus.	3.3. Radošā projekta īstenošanā atbilstoši izvēlēta darba mērķim izvēlas atbilstošus un prasmīgi izmanto dažādu mākslas veidu mākslinieciskās izteiksmes līdzekļus. Nosaka sava darba tematu un ideju, demonstrējot savu pasaules redzējumu, laikmeta aktualitāti un izmanto sociālās, kultūras un citu jomu informāciju, raksturojot to.	3.3. Radošas idejas īstenošanai un pašpiederzei pētniecības vai radošajā (izvēlēta vienā mākslas veidā) darbā, procesā vai radošas partnerības projektā kritiski izvērtē, mērķtiecīgi izvēlas un pamato atbilstošu izteiksmes līdzekļu un kultūras zīmju izmantošanas mērķi, argumentēti analizē izteiksmes līdzekļu nozīmi, izmantojot mākslas valodas elementus, kas atbilst izvēlētajam mākslas veidam, kultūras laikmetam un attiecīgā

		stila iezīmēm, diskutē par rezultātu dažādu kultūras vēstures periodu kontekstos un uzklausa atšķirīgus viedokļus.
3.4. Lieto ikdienējās kultūras un cilvēku savstarpējo attiecību novērojumus, spontanitāti un improvizāciju māksliniecisku uzdevumu veikšanai radošajos uzdevumos.	3.4. Pamatojoties uz dzīves un mākslas procesu novērojumiem, estētiskiem un ētiskiem impulsiem, ģenerē jaunas mākslinieciskas idejas, formulē savu personisko attieksmi pret sabiedrībai un pašam nozīmīgām idejām un procesiem. Izvēlas radošā projekta mērķus atbilstoši formulēto ideju nozīmīgumam un īstenošanas iespējām.	3.4. Mērķtiecīgi attīsta vērīgumu, dzīves un mākslas procesu rosinātas intelektuālas, ētiskas un estētiskas pašreakcijas, fiksē jaunrades impulsus. Mākslinieciskās jaunrades procesā realizē sev aktuālu ideju izvēlētā mākslas veidā, prognozējot un ar mākslas līdzekļiem piedāvājot, provocējot jaunus risinājumus sabiedrībai aktuālām problēmām.
3.5. Iepazīst kultūras jomas organizāciju struktūru to mērķu īstenošanai. Plāno personisku darbību un sadarbojas radošu uzdevumu veikšanai, skaidro izvēlētās realizācijas veidu.	3.5. Pēta kultūras jomas un radošo organizāciju struktūru. Iepazīst šo jomu specifiskas profesijas (izstādes kurators, mūzikas izpildītāja vai literāta aģents, kultūras projektu menedžeris, skaņu, gaismu, video operators, režisors, producents u. c.), "ēnojot" profesijā strādājošos. Plāno un organizē sava radošā projekta gaitu, sadarbojas komandas veidošanā atbilstoši izvēlētā mākslas veida specifikai.	3.5. Darbojas motivēti veidotā domubiedru grupā radošas partnerības projekta īstenošanai. Reflektē par grupas veidošanas procesu, darba gaitas plānošanu un organizāciju.
3.6. Lieto dažādus plānošanas paņēmienus radoša uzdevuma veikšanai, eksperimentē, skaidro risinājuma izvēli. Pārrunā mākslinieciski un praktiski radošu uzdevumu īstenošanas gaitai kopīgo un atšķirīgo.	3.6. Praksē pārbauda plānoto uzdevumu risināšanas paņēmienus radošā projekta īstenošanai, prototipē iecerēto produktu, grupā pārrunā un izvēlas idejai atbilstošāko, konkrētai situācijai piemērotāko un realizācijā iespējamu risinājumu. Eksperimentu un risinājumu izvēles gaitu dokumentē.	3.6. Praksē eksperimentē, veido prototipus un izmēģina dažādus risinājumus radošas partnerības projekta māksliniecisko un sociālo mērķu sasniegšanai. Izmanto profesionālu izvēlēto mākslas veidu speciālistu konsultācijas projekta gaitā. Dokumentē risinājuma izvēles procesu.

<p>3.7. Vērtē un analizē savu un pārējo dalībnieku māksliniecisko sniegumu un/vai sadarbības rezultativitāti individuāli un grupā veidotā radošā uzdevumā.</p>	<p>3.7. Izvērtē radošā projekta mērķu realizāciju un īstenošanas procesu, t. sk. izvēlēto māksliniecisko līdzekļu iedarbību uz skatītāju vai radošā darba uztvērēju, darba procesu un sava vai katra grupas dalībnieka ieguldījumu mērķa sasniegšanā. Analizē vai modelē, kā šo produktu uztver vai uztvers citi (piemēram, cita paaudze, kopiena, reģiona kultūra).</p>	<p>3.7. Analizē radošas partnerības projekta vai pētījuma kultūrā/mākslā rezultātus, vērtē tā nozīmi plašākā mērogā, atsaucas uz sabiedrības aktualitātēm, atšķirīgu uzskatu un tradīciju radītiem konfliktiem, diskutē par mākslas valodas iespējām sabiedrības saliedēšanā un iecietības veidošanā.</p>
<p>3.8. Akceptē dažādus viedokļus par mācību procesā iepazītiem mākslas darbiem un kultūras procesiem, radošo uzdevumu rezultātiem un iecietīgi izsaka pretargumentus.</p>	<p>3.8. Radoša projekta vai literāra darba radošā interpretācijā saskata un izvērtē atšķirību starp domubiedru grupas un profesionāļu viedokļiem par līdzīgas tematikas vai māksliniecisko līdzekļu izmantošanu, akceptējot dažādus viedokļus un iecietīgi izsakot pretargumentus. Argumentācijai izmanto avotus, t. sk. tīmekļa resursus, ievērojot atsauču lietošanu un autortiesību normas.</p>	<p>3.8. Prezentējot, producējot vai publicējot savu vai grupas jaunrades darbu, radošās partnerības projektu vai pētījumu sadarbojas ar citiem, izsaka un uzklausa argumentētu, vērtējošu viedokli. Izmanto atbilstošā mākslas veida specifisko terminoloģiju un analīzes metodes citu snieguma kritiskai vērtēšanai, ievēro ētikas un tiesiskuma principus. Iecietīgi diskutē par snieguma māksliniecisko, estētisko un individuālo vērtību, reflektē par savai profesionālajai karjerai noderīgo.</p>
<p>3.9. Gūst jaunas, mākslinieciskas realitātes konstruēšanas pieredzi un pozitīvas emocijas pašizpaušmē.</p>	<p>3.9. Gūst radoša procesa pieredzi un jaunrades prieku, pozitīvas emocijas vizuālajā mākslā, mūzikā, literārā darbībā, skatuviskā priekšnesumā vai uzvedumā, improvizācijā un rezultatīvā komandas sadarbībā.</p>	<p>3.9. Gūst pieredzi un pozitīvas emocijas projekta īstenošanas gaitā un gandarījumu prezentējot, producējot vai publicējot radošās darbības veikumu. Reflektē par procesu un rezultātu.</p>
<p>3.10. Lieto skaidru, izteiksmīgu un pārliecinošu runu, mērķtiecīgus žestus, orientējas telpā un pārvalda savu ķermeni atbilstoši uzstāšanās mērķiem efektīvas publiskas uzstāšanās nodrošināšanai un sadarbībai ar auditoriju.</p>	<p>3.10. Uzskatāmi un pārliecinoši prezentē savu radošo vai pētniecības darbu, izvēloties un pielāgojot uzstāšanās saturu, formu un izpildījumu situācijai un auditorijai, piedāvājot izsvērtu savu izvēļu/apgalvojumu pamatojumu. Sadarbojas ar auditoriju sava darba rezultāta</p>	

	analīzei un atšķirīgu viedokļu argumentētai diskusijai.	
4. Kultūra rada pārmaiņas sabiedrībā. Mākslas darbiem ir mākslinieciska, sociāla un ekonomiska vērtība.		
4.1. Iepazīstas ar dažādiem mākslas darbu oriģināliem, to vērtību un nozīmi, reflektē par tiem, pilnveidojot savu kultūras izpratni.	4.1. Apzināti un mērķtiecīgi attīsta paradumus iepazīties ar dažādiem mākslas darbu oriģināliem, seko kultūras procesiem, to ietekmei uz pārmaiņām sabiedrībā un savā personībā.	4.1. Argumentēti diskutē par mākslas darbu oriģināliem, to reproducēšanu, tirzēšanu, citēšanu. Komentē mākslas darbu individuālo un sabiedrisko nozīmi, ekonomisko un personiski emocionālo vērtību.
4.2. Apkopo iespaidus par mākslas darbiem (vizuālajiem, audiālajiem, audiovizuālajiem, literārajiem, skatuves, starpdisciplinārajiem), lai izvērtētu sava laikmeta kultūras, mākslas, kino, mūzikas, literatūras, teātra un starpdisciplināras mākslas procesus un izpausmes.	4.2. Patstāvīgi spriež par mākslas darbiem (vizuālajiem, audiālajiem, audiovizuālajiem, literārajiem, skatuves, starpdisciplinārajiem), lai salīdzinātu sava laikmeta kultūras, mākslas, mūzikas, literatūras, teātra un starpdisciplināras mākslas procesus un to māksliniecisko potenciālu.	4.2. Argumentēti diskutē par mākslas darbiem (vizuālajiem, audiālajiem, audiovizuālajiem, literārajiem, skatuves, starpdisciplinārajiem), lai izvērtētu sava laikmeta kultūras, mākslas, kino, mūzikas, literatūras, teātra un starpdisciplināras mākslas procesus, to māksliniecisko potenciālu un ietekmi uz citām dzīves jomām.
4.3. Izzina personību (mākslinieku, arhitektu, mūziķu, komponistu, literātu, tulkotāju, aktieru, režisoru u. c.) ietekmi kultūras un mākslas procesos pagātnē un mūsdienās.	4.3. Analizē personības lomu kultūras un mākslas vēsturē un radošajā procesā mūsdienās (mākslinieki, arhitekti, mūziķi, komponisti, literāti, tulkotāji, aktieri, režisori u.c.), to ietekmi uz žanru un stilu veidošanos.	4.3. Pēta radošo personību (mākslinieku, arhitektu, mūziķu, komponistu, literātu, tulkotāju, aktieru, režisoru u. c.) radošās darbības ietekmi uz sabiedrības 20. un 21. gs. ētiskajiem un estētiskajiem principiem.
4.4. Radošos vingrinājumos iepazīst laikmetīgo mākslu, diskutē par tās iespējām sabiedrības procesu pētīšanā un ietekmēšanā. Raksturo, kā mākslā tās autori/radītāji pauž savu attieksmi pret sabiedrībai aktuāliem un diskutabliem jautājumiem.	4.4. Analizē mākslas valodas iespējas sabiedrības saliedēšanā un iecietības veidošanā mūsdienās, kultūras ietekmi uz sabiedrības procesiem.	4.4. Diskutē par mākslas darbu un kultūras procesu nozīmi starpkultūru komunikācijā, veicinot pārmaiņas sabiedrībā. Vienaudžu auditorijā pārrunā līdzdalības nozīmi sociālos procesos un to, kā radošās darbības rezultāts var radīt inovatīvas pārmaiņas sabiedrībā.

<p>4.5. Izvirza kritērijus un pamato, kāpēc kultūras artefakts (mākslas darbs, izstāde, skaņdarbs, koncerts, izrāde) ir arī kultūras produkts. Salīdzina informāciju (medijos, statistikā, pētījumos) par aktuāliem kultūras un mākslas procesiem, kas raksturo to māksliniecisko kvalitāti, sociālo nozīmi un ekonomisko vērtību.</p>	<p>4.5. Pamatojoties radošajā projektā gūtajā pieredzē, raksturo situācijas, kurās kultūras mantojums vai tā elementi kļūst par radošās ekonomikas vai uzņēmējdarbības resursu, mākslas darbi un kultūras procesi izprotami kā tautsaimniecības resursi ar noteiktu māksliniecisku un tirgus vērtību, prognozējamu auditoriju un lietotājiem.</p>	<p>4.5. Raksturo radošās personas un komersantu sadarbību mākslas darba un kultūras produkta tapšanā. Analizē, kā mijiedarbojas mākslinieciskās jaunrades aktivitātes un uzņēmējdarbība un kā komunikācijas kanālu un instrumentu (piemēram, reklāmas, mediju) izvēle ietekmē mākslas darbu vai kultūras procesu ekonomisko vērtību.</p>
<p>4.6. Atšķir dažādus mākslas produktu radīšanas mērķus un platformas, piemēram, mākslu kā sociālu akciju vai jaunas estētiskas realitātes konstrukciju, mūziku kā nacionālo vērtību un tradīciju pārmantotāju vai rekreatīvu izklaidi, literatūru kā individuālas personības intelektuālās un emocionālās bagātināšanās procesu vai kādas domubiedru grupas politisku manifestāciju, teātri kā institūciju ar mākslinieciskiem mērķiem vai kopienas projektu ar sociāliem mērķiem. Pārrunā komerciālas un nekomerciālas mākslas, profesionālas mākslas un amatiermākslas atšķirības.</p>	<p>4.6. Skaidro atšķirības starp mākslas produkta radīšanas mērķiem – mākslas darbs kā komercprodukts, mākslas darbs kā sociāls vai politisks komentārs, mākslas darbs kā alternatīvs pašizpaušmes līdzeklis, mākslas darbs ar terapeitisku vai manipulatīvu funkciju.</p>	<p>4.6. Argumentēti diskutē par laikmetīgās mākslas (vizuālās un audiovizuālās mākslas, mūzikas, literatūras, teātra mākslas un starpdisciplināras mākslas) nozīmi pilsoniskās līdzdalības veidošanā un mākslas produkta radīšanas mērķiem. Pamato ar savas pieredzes piemēriem.</p>
<p>4.7. Pēta vienaudžu kultūras patēriņa motivāciju, salīdzina dažādu vienaudžu grupu interešu un kultūras patēriņa sakarības.</p>	<p>4.7. Novērojot, pētot, analizējot un diskutējot formulē, kā veidojas vienaudžu kultūras intereses un izklaides vajadzības, lai izprastu kultūras piedāvājuma un pieprasījuma mainīgumu.</p>	<p>4.7. Pēta, iesaista izpētē citus un pārrunā ar saviem vienaudžiem, kā dažādu cilvēku grupu (kopienu) kultūras intereses, vajadzības un mainīgi kultūrvides apstākļi ietekmē kultūras un mākslas patēriņa paradumus, pieprasījumu un lietošanas motivāciju. Komentē, izprot un vērtē vizuāla un emocionāla jūtīguma, atvērtības, personiskās dzīves pieredzes, kultūras konteksta</p>

Darba versija, sagatavota 2019. gada 18. februārī

		un profesionālu zināšanu nozīmi mākslas radīšanā.
--	--	---

Valsts izglītības satura centrs

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds